

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Факультет історії, права і публічного управління

Кафедра всесвітньої історії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

доц. Гусєв С.О.

« 08 » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тоталітарні режими в ХХ столітті

підготовки доктора філософії

галузі знань 03 Гуманітарні науки

спеціальності 032 – Історія та археологія

Освітньо-наукова програма «історія та археологія»

Факультет історії, права і публічного управління

Вінниця – 2021 рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни "**Тоталітарні режими в ХХ столітті**" для підготовки доктора філософії зі спеціальності 032 – історія та археологія.

Мова навчання – українська

30 серпня 2021 р. – 15 с.

Розробник:

Кравченко П. М., кандидат історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року.

Завідувач кафедри всесвітньої історії проф. Мельничук О. А.
30 серпня 2021 року

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету історії, права і публічного управління Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Протокол №1 від 30 серпня 2021 року.

Голова доц. Гребеньова В.О.
30 серпня 2021 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	вибіркова	
	Спеціальність: 032 історія та археологія	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>Реферат</i>	Освітньо-наукова програма: «історія та археологія»	Семестр	
Загальна кількість годин –90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи Здобувача – 6	ступінь вищої освіти: доктор філософії	Лекції	
		10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид контролю: залік (2 семестр) залік (2 семестр)	

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни «Тоталітарні режими в ХХ ст.» є вивчення причин і передумов встановлення

тоталітарних режимів, теоретичних засад і практики їх функціонування та усвідомлення наслідків тоталітарних режимів в сучасному світі.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «**Тоталітарні режими в ХХ ст.**» є:

- засвоєння причин виникнення тоталітарних режимів;
- розуміння основних теоретичних засад їх функціонування;
- знання практики втілення ідей тоталітаризму;
- усвідомлення наслідків існування тоталітарних режимів у сучасному світі.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; Здатність працювати в міжнародному контексті; Здатність розробляти проекти та управляти ними; Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

2.3.2. Фахові компетентності:

- Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в історичній науці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у наукових фахових виданнях з історії та суміжних галузей.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі історичної науки, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
- Здатність відрізняти специфіку підходів до розв'язання вирішення проблем у галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
- Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

2.4. Програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Тоталітарні режими в ХХ ст.» аспіранти повинні:

Мати передові концептуальні та методологічні знання з історичних наук і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку;

Формулювати й вдосконалювати важливі дослідницькі завдання та вирішувати їх, дотримуючись правил академічної доброчесності та професійної етики;

Прогнозувати результати складних спеціалізованих завдань у сфері історії й археології, пов'язаних зі застосуванням відповідних підходів, теорій, методик та технологій;

Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з історії та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми;

Застосовувати сучасні інструменти, інформаційні та телекомунікаційні технології пошуку, оброблення та аналізу історичних джерел;

Розробляти та досліджувати концептуальні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в історичній науці та дотичних міждисциплінарних напрямках;

Формулювати та перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні наукові аргументи і докази, підтверджені історичними джерелами;

Критично аналізувати історичні джерела з різних періодів, інтерпретувати та контекстуалізувати їх в письмових звітах та результуючій роботі;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться – 90 годин / 3 кредити ЕКТС.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Тоталітаризм в СРСР (1917-1953 рр.).

1.1. Природа тоталітарних режимів.

Економічні, соціально-політичні, світоглядно-культурні витоки тоталітарних режимів. Криза як необхідна умова становлення тоталітаризму.

1.2. Становлення тоталітарного режиму в Росії-СРСР.

Історичні та ідеологічні витоки радянського тоталітаризму. Більшовизм як основа встановлення тоталітарного режиму в Росії/СРСР. Російська традиція як основа тоталітаризму. В.Ленін, Й.Сталін – вожді нового режиму. Боротьба за владу в 1920-х рр. і перемога Й.Сталіна.

1.3. Функціональна характеристика тоталітарного режиму в СРСР.

Характеристика головних ознак тоталітарного режиму в СРСР. Прояви тоталітаризму в економіці, політичній системі, ідеології, культурі, вихованні. Насильство і перманентні репресії – основа існування сталінського тоталітарного режиму. Теорія світової революції.

Розділ 2. II. Тоталітарний режим у Німеччині (1933-1945 рр.).

2.1. Особливості становлення тоталітарного режиму в нацистській Німеччині.

Історичні витоки тоталітарного режиму в Німеччині. Вплив поразки у Першій світовій війні на німецьке суспільство. Кризи Веймарської республіки і зростання авторитету націонал-соціалістів. Вибори 1932 р. Призначення А.Гітлера канцлером Німеччини.

2.2. Теорія і практика тоталітаризму в Німеччині.

Встановлення політичної системи та державного управління в гітлерівській Німеччині. Культ вождя. Арійська теорія. Антисемітизм – характерна риса тоталітаризму в Німеччині. Терор і репресії проти противників режиму. Агресивність зовнішньої політики. Ідея світового панування «Тисячолітнього рейху».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пз	лз	інд	с.р.		лк	пз	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Тоталітаризм в СРСР (1917-1953 рр.).												
Тема 1. Природа тоталітарних режимів.		2	4			10		2	2			15
Тема 2. Становлення тоталітарного режиму в Росії-СРСР.		2	4			10						15
Тема 3. Функціональна характеристика тоталітарного режиму в СРСР.		2	4			15			2			20
Разом за розділом 1.		6	12			35		2	4			50
Розділ 2. Тоталітарний режим у Німеччині (1933-1945 рр.).												
Тема 4.		2	4			10						15

Особливості становлення тоталітарного режиму в нацистській Німеччині.											
Тема 5. Теорія і практика тоталітаризму в Німеччині.		2	4			15		2	2		15
Разом за розділом 2		4	8			25		2	2		30
Усього годин		10	20			60		4	6		80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Природа тоталітарних режимів	4	2
2	Становлення тоталітарного режиму в Росії/СРСР	4	
3	Функціональна характеристика тоталітарного режиму в СРСР.	4	2
4	Особливості становлення тоталітарного режиму в нацистській Німеччині.	4	
5	Теорія і практика тоталітаризму в Німеччині.	4	2
	Усього годин	20	6

6. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7 Теми індивідуальних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Аренд Х. Джерела тоталітаризму.	10	10
2	Виникнення більшовизму: сутність «партії нового типу».	5	5
3	Боротьба за владу в більшовицькій верхівці в 1920-х рр.	5	10
4	Встановлення однопартійної системи в СРСР.	5	10
5	Радянська карально-репресивна система у 1945-1953 рр.	10	15
6	«Арійські закони».	5	10
7	Програма НСДРП.	5	5
8	Голокост: теорія і практика.	5	5
9	Тімоті Снайдер. Криваві землі.	10	10
	Усього годин	60	80

9. Індивідуальні завдання

- аналітичний огляд літератури за обраною темою;
- складання до курсу чи окремого його розділу бібліографічного списку (картотеки);
- ознайомлення з першоджерелами, їх конспектування;
- розроблення діагностичних тестових завдань, анкет;
- методичні розробки тренінгових занять та навчально-виховних заходів;
- розробка мультимедійної підтримки до окремих тем курсу.

10. Методи та технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Тоталітарні режими в ХХ ст.» передбачає використання різних методів навчання та викладання:

- словесні методи (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, співбесіда тощо);
- практичні методи (практичні заняття);
- наочні методи (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо);
- робота з науковими джерелами і електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- методи організації самостійної роботи (розв'язання завдань, виконання проектів, індивідуальних і творчих завдань тощо);
- інтерактивні та активізаційні навчання, з використанням новітніх мультимедійних та комп'ютерних технологій (групове навчання, мозковий штурм, робота в парах);
- індивідуальні та групові консультації по роботі з джерелами.

11. Критерії та методи оцінювання

Перевірка знань та їх оцінювання відбувається на практичних заняттях і реалізується такими методами: поточного усного і письмового опитування, захисту самостійних робіт, виступів, демонстрацій презентацій, портфоліо тощо.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи

(модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Підсумкова оцінка виставляється як сума балів, одержаних за різні види навчальної діяльності.

На підсумковий контроль – залік, відводиться 20 балів.

Результат освітньої діяльності аспіранта оцінюється згідно з критеріями оцінювання знань і вмінь Здобувачів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
<p style="text-align: center;">А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>

<p>В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань Здобувач спроможний вибрати необхідній елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p>С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.</p> <p>Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНИЙ</p>
<p>Д 60-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність Здобувачів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>Fx 35-49 балів НЕЗАДО-ВІЛЬНО</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬН О</p>

F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	
-----------------------------------	---	--

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота					Залік	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5		
15	15	15	15	20	20	100

13. Методичне забезпечення

Кравченко П.М. Тоталітарні режими в ХХ ст. Методичні вказівки до проведення практичних занять та самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія. Вінниця, 2020.

14. Рекомендована література

1. Основна

Аренд Х. Джерела тоталітаризму: Спільний видавничий проект телеканалу «1+1» та видавництва «Дух і літера» / Х.Аренд; пер. З англ.. В.Верлока, Д.Горчакова. - 2-ге вид. – К.: Дух і літера, 2005.

Джадт Тоні. Після війни. Історія Європи від 1945 року / перю з англ. Катерина Зарембо. – К.: Наш ОРМАТ, 2020.

Конквест Р. Тоталітарна партія — тоталітарна держава. В кн.: Конквест Р. Роздуми над сплюндрованим сторіччям. К., 2003.

Любин В.П. Преодоление прошлого: споры о тоталитаризме. М., 2005.

Михайленко В.И., Нестерова Т.П. Тоталитаризм в ХХ веке: Теоретический дискурс. Екатеринбург, 2000.

Пайпс Р. Коммунизм, фашизм и национал-социализм. В кн.: Пайпс Р. Россия при большевиках. М., 1997.

Додаткова література:

1. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі / Станіслав Кульчицький. – К.: Темпора, 2013. – Кн. 1, 2, 3.
2. Москва и Восточная Европа. Становление политических режимов советского типа (1949—1953): Очерки истории. — М.: РОССПЭН, 2002.
3. Хлевнюк О. Сталин. Жизнь одного вождя: биография /О.Хлевнюк. – М.: АСТ: CORPUS, 2015.
4. Чорна книга комунізму: злочини, терор і репресії / Куртуа С., Верт Н., Панне Ж.-Л. та ін. - Пер. З фр. Я. Кравець. – Львів, Афіша, 2008.
5. Політичний терор і тероризм в Україні. XIX-XX ст.: Історичні нариси /відп. ред. В.А.Смолій; НАН України, Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2002.
6. Communism and Hunger: The Ukrainian, Chinese, Kazakh, and Soviet Famines in comparative perspective. Edited by Andrea Graziosi and Frank E. Sysyn. Canadian Institute of Ukrainian Studies Press Edmonton 2016 Toronto. 2016. 155 p.
7. Contending with Stalinism: Soviet Power and Popular Resistance in the 1930s. Edited by Lynne Viola. Copyright Date: 2002. Published by: Cornell University Press. 256 p.
8. Contextualizing the Holodomor The Impact of Thirty Years of Ukrainian Famine Studies Edited by Andrij Makuch and Frank E. Sysyn Canadian Institute of Ukrainian Studies Press Edmonton Toronto. 2015. 126 p.
9. Kotkin Stephen. Magnetic Mountain Stalinism as a Civilization. University of California Press. Berkeley and Los Angeles California. 1997. 728 p.
10. Kuromiya Hiroaki. The voices of the dead stalin's great terror in the 1930s. Yale university press. New haven and London. 2007. 295 p.

11. The Soviet Gulag: Evidence, Interpretation, and Comparison (Russian and East European Studies). Edited by Michael David-Fox. University of Pittsburgh Press. 2016. 433 p.

Интернет-джерела:

www.history.org.ua

https://pidru4niki.com/82576/pravo/nimetskiy_natsional-sotsializm

<http://istoryk.in.ua/utverdzhennya-totalitarnogo-rezhimu-v-ukrayini-u-1920-1930-h-rr/>

<http://politics.ellib.org.ua/pages-8447.html>

<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11620/09-Chabanna.pdf?sequence=1>